

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования Республики Тыва
Департамент по образованию Мэрии г.Кызыла

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа № 20 имени Героев Отечества
города Кызыла Республики Тыва
«МБОУ СОШ №20 им. Героев Отечества» г. Кызыла

Республика Тыва, г. Кызыл, ул. Большеенисейская, зд. 2

РАССМОТРЕНО

методическим объединением
учителей нач. классов

Протокол № 1
от «29» 08.2024 г.

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора по НМР

Протокол № 1
от «30» 08.2024 г. Донгак Ч.В.

УТВЕРЖДЕНО

Директор

Протокол № 1
от «30» 08.2024 г. Попугалов Д.С.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

внеурочной деятельности

«Друзья книги»

для 1 класса начального общего образования

на 2024-2025 учебный год

Составители:

Ооржак Анай-Хаак Оюн-ооловна,

Салчак Алёна Владимировна,

Ооржак Чолдураа Култур-ооловна,

Ламажык Айрана Александровна

КЫЗЫЛ, 2024

КЛАССТАН ДАШКААР «НОМНУҢ ӨҢНҮКТЕРИ» ӨӨРЕДИЛГЕ КИЧЭЭЛДЕРИНИҢ КАЛЕНДАРЬ-ТЕМАТИКТИГ ЧИЖЕК ПЛАННААШКЫНЫ

Өөрөдилгениң ажилчын программазының тематиктиг планнаашкынын тургузуп тура, аңгы-аңгы бөлүктөрни өөрөдилде болгаш кижизидерде ажыглаар өөрөдилге-методиктиг материалдар болур электроннуг (чурагайлыг) өөрөдилге ресурстарын ажыглаарының аргаларын кичээнгейге алыр. Дидактиктиг сорулгаларны боттандырада ажыглаар электроннуг (чурагайлыг) хевирде кылдынган информация-харылзаа технологияларының ресурстары РФ-ның Өөрөдилге дугайында хоойлу-дүрүмнеринге дүүшкен турар ужурлуг.

1 класс

Чылда - 33шак, неделяда - 1 шак.

№	Программаның кезеэ	Өөрөдил темалары	Теманың утказы	Өөрөдилгениң ажилчорудулгазы	Шагы	Хүнү, айы
Белеткел үези						
1.	Билиг кичээли.	«Экии, эргим өңнүк!»	Орук дүрүмнери болгаш светофорнуң өңнери. Школага кичээл үезинде болгаш хөй-ниити черлеринге бодун шын алдынары.	Өөрөдил черинге чурумнуг, эш-өөрү-биле найыралдыг болуру. Айтырыг салып, анаа харыылап өөрөдил. Светофорнуң өңнерин катаптадып, орук дүрүмүн шын сагыдып өөрөдил. Чугаа, домак, сөс	1	

				схемалары-биле таныжылга.		
2.	Чугаа. Домак. Сөс.	Хүн чурумун сагып өөрөн!	Чугаа. Домак. Сөс.	Чугаа, домак, сөстөр деп билгилер-биле таныштырып, схема кылырын көргүсүшпаан, чугаа тургузуп өөренир. Хүн чурумун болгаш арыг-силигни сагыырынга өөредир. Арыг-силиг чорукка кижизидер.	1	
3.	Чугаа. Домак. Сөс. Слог.	Сөстөр кезектерлиг болур.	Чугаа. Домак. Сөс. Слог.	Чугааны домактарга, домактарны сөстөргө, сөстөрни слогтарга схема ёзугаар чарып өөренир.		
Үжүглел үези. Бирги чада						
4.	Үннер болгаш үжүктөр. Ажык болгаш ажык эвес үннер, үжүктөр.	Адаттыгыр ажык үннер.	Үннер, үжүктөр. Ажык болгаш ажык эвес үннер, оларны демдеглэери.	Үннерни адаар болгаш дыңнаар. Ажык болгаш ажык эвес үннерниң ылгалын сактып алыры-биле көк, кызыл өңнерни ажыглаары болгаш ажык болгаш ажык эвес үннерни бир-ле чувениң азы дириг амытаннын үнүнге дөмейледип тургаш, оларны		

				сактып алырын сайзырадыр.		
5.		Аастың, дыл-дың мергежили.	Үннер, үжүктөр. Ажык болгаш ажык эвес үннер. Аа, Лл деп үжүктөрни быжыглавышаан, ол үжүктөр кирген слогтарның, сөстөрниң, домактарның шын номчулгасы болгаш бижилгези.	Слогтар таблицазы тургузар. Үннер ажык болгаш ажык эвес болурун билиндирип, оларның үжүктөрин көк, кызыл өңнөр-биле ылгадыр. Үннерни дыңнаар, адаар, а үжүктөрни көөр, бижиир деп билиндирер. Ажык үннер слог тургузар.	1	
6.		«Чаржып ойнаал!»	Аа, Оо, Лл деп үжүктөр кирген сөстөр болгаш слогтарны сөстөрниң, домактарның шын номчулгасы болгаш бижилгези.	Үннер ажык болгаш ажык эвес болурун катаптавышаан, ажык үннерни адап турда шаптыкка таварышпас, а ажык эвес үннер шаптыкка-таваржыр дээрзин оюн дузаны-биле хандыр билиндирер. Слогтар таблицазын долдуруарын уламчылаар, оон сөстөр тывар, тургузар. Сөс курлавырын байыдар.	1	
7.		«Арыкчыгашты» ыр-	Аа, Оо, Лл, Мм деп үжүктөр кирген слогтар, сөстөрни сактып	Аа, Оо, Лл, Мм деп үжүктөр кирген слогтарны аай-дедир адап тура, ырының аялгасын-	1	

		лажыыл!	алырын быжыглаар.	га ырлавышаан, шын ададып, номчудар. Кыска домактар тургузар.		
8.		Катаптаашкын – өөредилгениң иези.	Дүжүрүп бижилге.	Өөрөнгөн үннөр болгаш үжүктөри кирген кыска домактарны меделердиди-биле номчуп тургаш, дүжүрүп бижиири.	1	
9.		Ыдыктыг саннар - 3, 7, 9.	С, Н деп үжүктөр болгаш үннөр кирген кыска сөстөрни шын, меделердиг номчууру болгаш бижиири. «Үш чүүл эртемниг Өскүс-оол».	Өөрөнип эрткен үжүктөрни ханы билиндирер, деңнелге аргазын ажыглап С, Н деп үжүктөрниң онзагайларын илередир. С, Н кирген кыска сөстөрни самбырадан дүжүрүп бижиирин болгаш-номчуурун чедип алыр. Ыдыктыг саннар-биле таныштырып, оларның уткашынарын аас-биле тайылбырлап билиндирер. Саннаркирген тыва тоолдарны тып, оларны дыңнап таныштырар.	1	
10.		Чеди чүзүн ма-	А, Л, О, М, С, Н деп	Өөрөнип эрткен үжүктөрни	1	

		лымайны. Анай.	үжүктөрни болгаш үн-нерни катаптаары. «Анай» – тоол-биле таныжар. А.А. Алдын-оол «Бодун номчу», Кызыл, 2004ч., ар.63.	быжыглап, оларның ажык, ажык эвезин, сөстүң иштинде туружун сайгарып билирин чедип алыр. «Анай» деп тоолду шын, кичээнгеилиг дыңнап билирин болгаш утказын айтырыглар дузазаы-биле дамчыдып билирин чедип алыр.		
11.		Шын сөске чон ынак, шык черге үнүш ынак.	Ч, Ы деп үжүктөр болгаш үннерни катаптаары. «Шынчы Эрес» деп сөзүглел-биле ажыл. Х.Ойдан-оол, «Чаптанчыг Уранмаа», Кызыл, 2006ч., ар.38.	Өөренип эрткен үжүктөрни быжыглаар, оларның шынномчулгазын, шын адаарын ханы билиндирер. Сөстер иштинден тып билирин чедип алыр. Сөзүглелди дыңнап, айтырыглар дузазы-биле утказын дамчыдарын билиндирер. Дыңнаан сөзүглелиден өөрөнгөн үжүктөр кирген сөстөрни тып билирин чедип алыр.	1	
12. 13.		Үжүк билбес кижини, үнү чоктан дора.	А, Л, О, М, С, Н, Ч, Ы деп үжүктөр кирген сөстөрни дүжүрүп бижииринге болгаш	Өөренип эрткен улуг, биче үжүктөрни шын бижиирин, оларда үн болгаш үжүктүн ылгалын, сөстөрни слогка ча-	2	

			номчуурунга хыналда ажыл. Частырыглар-биле ажыл.	рып бижиирин чедип алыр. Кыска сөстөрни дыңнап бижиирин билиндирер.		
14.		«Арылар». Сюжеттиг чурук-биле ажыл.	У, Р деп үжүктөрни каптаары. «Арылар» деп сюжеттиг чурукка харылзаалыг чугаа тургузары.	Уругларның көргөн, дыңнаан, хайгаараан чүүлдеринге болгаш айтырыгларга даянып харылзаалыг чугаа тургузарын чедип алыр. Өөренип эрткен У, Р деп үжүктөрнүң ылгалын билиндирер. Кыска сөстөрни самбырадан бижиирин, аянын, тода, меделдиг номчуурунче кичээнгей салыр.	1	
15.		Дөң черге өөң өгле, дөлеп черге малың малда.	Ү, И деп үжүктөрни быжыглаар. Сөзүглел-биле ажыл. «Иви» (Л. Чадамбаны-биле) А. Алдын-оол «Эдертиглер чындзы»,	Өөрөнгөн үжүктөрни быжыглап, кыска сөстөрни кыды-раашка биждер, оон анализин аас-биле сайгарып өөренир. Сөзүглелди дыңнап, айтырыглар дузазы-биле утказын дамчыдарын чедип алыр. 1-2 кыска домактарны дүжүрүп бижиирин чедип	1	

			Кызыл, 1982ч., ар.20.	алыр.		
16.		Чеди чүзүн ма- лымайны. Теве.	Э, Е деп үжүктөрн быжыглаар. «Теве» деп шүлүк-биле ажыл.	Э, Е деп ажык үннерни ханы билиндирип катаптаар. Шүлүктү шээжилээрин чедип алыр. Теве дугайында бичии 3-5 домактыг дыңнадыгны кылыр.	1	
17.		Шаг чаагай, Шагаа чаагай.	Ш, Ө деп үжүктөрн быжыглаар. Шагааның аьш-чеми – өреме, чөкпек. Методиктиг дузаламчы «Шагаа байырлалының ёзу-чаңчылдары», Кы- зыл, 2022ч., ар.10.	Өөрөнгөн үжүктөрн быжыглап, шын номчулганы, шынбижилгени, сөс иштин- ден тып билирин чедип алыр. Шагаа дугайында кыска чугаа тургузарын болгаш ак чем «өреме», «чөкпек»-биле та- ныштырар.	1	
18. 19.	Катап- таашкын.	«Хуулгаазын үжүктөрим». Чогаадыкчы ажыл.	Бирги чаданың үннерин болгаш үжүктөрн ка- таптаары. Оларның ду- гайында кыска тоол- чургу чугаа чогаадыры.	Бирги чаданың үн, үжүүн ча- зыг чок тыварынга, сөстөрн шын слогтаарынга, кыска, узун ажык үннерниң, ыткыр, дулей үннерниң ылгалын тодарадып билирин chedип алыр. Өөрөнгөн үжүк- теринден тургустунган кыска	2	

				сөстөрнi шын дыңнап бижирин чедип алыр. Шилип алган үжүүнгө бичии харылзаалыг чугаа тургузар.		
Ийиги чада						
20.	Үннер болгаш үжүктөр. Ажык болгаш ажык эвес үннер, үжүктөр.	Тыва дылым – төрөөн дылым, дыңнап пөкпес мерген дылым.	Д, Б деп үжүктөрнi быжыглаары. Шүлүк-биле ажыл. Ч.Кара-Куске «Камгалаалыңар!», «Литературлуг номчулга. 4 класс», Кызыл, 2016ч., ар.4.	Өөренип эрткен Д, Б деп үжүктөрнiң дугайында ханы билип катаптаар. Сөс иштинден Д, Б деп үжүктөрнiң тып, ооң сайгарылгазын шын кылып билирин чедип алыр, кыска сөстөрнi шын меделдиг номчуурун билиндирер. Тыва дылывысты алгап йөрээген шүлүктү шээжи-биле чугаалаарын чедип алыр.	1	
21.		Чайны хөглүг эрттирдивис.	Г, В деп үжүктөрнi быжыглаары. Сөзүглел-биле ажыл. «Лагерь». А.Алдын-оол «Эдертиглер чыындызы»,	Өөренип эрткен Г, В деп үжүктөрнiң дугайында ханы билип катаптаар. Предметтиг чуруктар дузазы-биле ажылды чорудар. «Лагерь» деп сөзүглелди кичээнгейлиг дыңнап, айтырыглар дузазы-биле сөзүглелдиң утказын-	1	

			Кызыл, 1982ч., ар.18.	дамчыдып чугаалаарын чедип алыр. Сөзүглел иштинден кыска сөстөрни, домактарны шын номчуурун чедип алыр.		
22.	Дыыжы кулак. Тыва чемим – далган, тараа.	[т], [д] деп үннерниң үжүктери кирген сөстөрниң баштайгы үннерин дыңнаары, хайгаараары, ылгалынбилиндирери, адалгазын ,бижилгезин быжыглаары. А.Алдын-оол «Бодуң номчу», Кызыл, 1999ч., ар.36-37.	Өөренип эрткен үжүктөрүн катаптаар, үннерден слогтар, слогтардан сөстөр тургустурар. [т], [д] деп үннерлиг сөстөрни сөзүглелдин иштинден тып өөренир, оларның адалгазын ылгап, дыңнап, шын адаар, <i>Tm, Dd</i> кирген сөстөрни номчуур, бижиир. Номчаан чүүлүнге хамаарыштыр айтырыгларга харыылаары, утказын сактыпчугаалаадыры. Сөзүглелде чүнүң дугайында чугаалап турарын билиндирери.	1		
23.	Билбеспейге дузалаш.	[п] деп үн сөстүң эгезинге, ортузунга, сөөлүңге турда адалгазын хайгаараар, номчуур болгаш бижи-	[п] деп үн сөстүң эгезинге, ортузунга, сөөлүңге турда адалгазын хайгаараар, номчуур болгаш бижиир. Сөзүглелде домактарны, до-			

			ирин быжыглаар.	мактарда сөстөрнү, сөстөрдө слогтарны болгаш үннерни санаары. Сөзүглелде чүнүң дугайында чугаалап турарын билиндирери.		
24.	Дыыжы кулак. Баларда пага.	[б], [п] деп үннерниң үжүктери кирген сөстөрниң баштайгы үннерин дыңнаары, хайгаараары, ылгалынбилиндирери, адалгазын, бижилгезин быжыглаары. А.Алдын-оол «Бодун номчу», Кызыл, 1999ч., ар.24.	Өөренип эрткен үжүктөрүн катаптаар, үннерден слогтар, слогтардан сөстөр тургустурар. [б], [п] деп үннерлиг сөстөрнү сөзүглелдин иштинден тып өөренир, оларның адалгазын ылгап, дыңнап, шын адаар. <i>Бб, Пп</i> кирген сөстөрнү номчуур, бижиир. Номчаан чүүлүңге хамаарыштыр айтырыгларга харыылаары, утказын сактып чугааладыры. Сөзүглелде чүнүң дугайында чугаалап турарын билиндирери.			
25.	Коң-коң! Коңга этти!	[н], [ң] деп үн сөстүң ортузунга, сөөлүңге турарын билиндирер, номчуур болгаш бижидери.	<i>Н</i> деп үннүң үжүүнүң бижикке туружун хайгаараары, шын ададыры, номчудары, бижидери. Номчаан чүүлүңге хамаарыштыр айтырыгларга			

			ирин быжыглаар. А.Алдын-оол «Бодун номчу», Кызыл, 1999ч., ар.25.	харыылаары, утказын сактып чугаалаадыры. Сөзүглелде чүнүң дугайында чугаалап турарын билиндирери.		
26.	Дыбыжы кулак. Тывынгырлар, тывыңарам чээ!	[к], [х], [г] деп үннерниң үжүктери кирген сөстөрниң баштайгы үннерин дыңнаары, хайгаараары, ылгалын билиндирери, адалгазын, бижилгезин быжыглаары. Ч.Доржу, М.Доржу «Тыва уруглар чогаалы», Кызыл, 1987ч., ар.20-21.	Өөренип эрткен үжүктөрүн катаптаары. Чоннуң аас чогаалы-биле таныштырып, тывызыктарны тыптырып, тайылбырлап база шиңгээтирери. Номчаан чүүлүңге хамаарыштыр айтырыгларга харыылаары, утказын сактып чугаалаадыры. Сөзүглелде чүнүң дугайында чугаалап турарын билиндирери.	1		
27.	Дыбыжы кулак. Чечектерим саглай, саглай.	[с], [з] деп үннерниң үжүктери кирген сөстөрни дыңнаары, хайгаараары, ылгалын билиндирери, адалгазын, бижилгезин быжыглаары.	Өөренип эрткен үжүктөрүн катаптаары. Сөзүглелди шын, медеделдиг, аянныг номчууру. Номчаан чүүлүңге хамаарыштыр айтырыгларга харыылаары, утказын сактып чугаалаадыры. Сөзүглелде чүнүң дугайында чугаалап	1		

			А.Алдын-оол «Бодуң номчу», Кызыл, 1999ч., ар.27.	турарын билиндирери. Сөзүглелде домактарны санадыр.		
28.	Дыыжы кулак. Кежээпейлер.	[ж], [ш] деп үннерниң үжүктери кирген сөстөрни дыңнаары, хайгаараары, ылгалын билиндирери, адалгазын, бижилгезин быжыглаары. А.Алдын-оол «Бодуң номчу», Кызыл, 1999ч., ар.29.	Өөренип эрткен үжүктөрүн катаптаары. Сөзүглелди шын, меделдиг, аянныг номчууру. Номчаан чүүлүнге хамаарыштыр айтырыгларга харыылаары, утказын сактыпчугаалаадыры. Сөзүглелде чүнүң дугайында чугаалап турарын билиндирери. Бердинген сөстөрдө үннер, үжүктөр, слогтарны санадыр.	1		
29.	Төрелдерим.	[й] деп үннүң үжүү кирген сөстөрни дыңнаары, хайгаараары, ылгалын билиндирери, адалгазын, бижилгезин быжыглаары. А.Алдын-оол «Бодуң номчу», Кызыл, 1999ч., ар.30.	Өөренип эрткен үжүктөрүн катаптаары. Сөзүглелди шын, меделдиг, аянныг номчууру. Номчаан чүүлүнге хамаарыштыр айтырыгларга харыылаары, утказын сактыпчугаалаадыры. Сөзүглелде чүнүң дугайында чугаалап турарын билиндирери. Словарь ажылы (төрелдерин шын	1		

				адаары).		
30.	Дыбыжы кулак. Тыва дылым онзагай үннери.	Ажык үннерни кыска, узун болгаш өк-биле адаар деп ылгаары. Өк- биле адаар ь (кадыг демдектиг) ажык үн- нерлиг сөстөрниң адал- газы, номчулгазы- болгаш шын бижилге- зи.	Өк-биле адаар ь (кадыг демдектиг) ажык үннерлиг сөстөрни кыска болгаш узун адаар ажык үннерлиг сөстер- биле адалгазын деңнеп хай- гаараары, номчудары болгаш шын бижилгезин быжыгла- ары. Бөдүүн үн-үжүк анали- зи. Чурук-биле ажыл, сөзүглел-биле ажыл.	1		
31.	Кажар үжүктөр. Аалчы сөстөр.	Орус дылдан үлегерлэ- эн ь (чымчак демдек), <i>ф, ц, ш</i> деп үжүктөр кирген сөстөрниң адал- газы, бижилгези, номчулгазы. А.Алдын-оол «Бодун номчу», Кызыл, 1999ч., ар.52.	Орус дылдан үлегерлээн ь (чымчак демдек), <i>ф, ц, ш</i> кирген сөстөрниң адалгазын, бижилгезин, номчулгазын быжыглаары. Бөдүүн үн- үжүк анализи. Чурук-биле ажыл, сөзүглел-биле ажыл.			
32.	Кажар үжүктөр. Ее, Ёё, Юю, Яя кирген сөстөр.	Ее, Ёё, Юю, Яя кирген сөстөрни номчууру, бижири, ук үжүктөр- ниң ийи үн илередин	Ее, Ёё, Юю, Яя кирген сөстөрни номчууру, хай- гаараары, бижири. Номчаан сөзүглелинде чүнү чугаалап-	1		

			<p>билиндирери.</p> <p>А.Алдын-оол «Бодуң номчу», Кызыл, 1999ч., ар.50-51</p>	<p>турарын тодардыры, утказын чугаалаары. Бөдүүн үн, үжүк анализи.</p>		
33.	Тыва дыл-дың алфавиди.	<p>Үжүктер чыскаалы. Мария Кыргыз «Алфавит»</p>	<p>Үжүктерни чүге алфавитте чыскаай тургусканын билиндирери. Алфавитти шээжиледири.</p> <p>А.Алдын-оол «Бодуң номчу», Кызыл, 1999ч., ар.83.</p>	<p>Шүлүктү номчууру, утказын-канчаар билип алганын боду чугаалаар. Алфавиттиң үжүктериниң дугайында кыска шүлүкчүгөштер чугаалаары. Бердинген сөстөрни, кижилер аттарын алфавит ёзугаар чыскаары.</p>	1	<p>М.Кыргыз «Бүзүрел, ынакшыл, идегел», ООО «Тываполиграф», 2021ч., ар.100.</p>